КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО; СУДОУСТРІЙ

УДК 347.9 (477)

В. В. Колюх, докт. політ. наук, доцент
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра політичних наук
вул. Володимирська, 60, Київ, 01033, Україна

ТРАНСФОРМАЦІЯ СУДОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ НА ОСНОВІ КОНСТИТУЦІЇ УКРАЇНИ 1996 РОКУ З НАСТУПНИМИ ЗМІНАМИ

Початок статті у номері журналу «Правова держава» (№ 25).

На основі норм Конституції України в редакції 1996 року, Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» від 2 червня 2016 року № 1401-VIII, прийнятих на їх основі законів України про судоустрій аналізується трансформація судової системи України. Виокремлюються основні напрями трансформації судової системи, позитивні складові та проблеми трансформації.

Ключові слова: судова влада, система судової влади, судоустрій, судова система, суди загальної юрисдикції, загальні суди, спеціалізовані суди, місцеві суди, апеляційні суди, конституція.

Постановка проблеми. Законодавство про судоустрій за кількістю прийнятих законів та внесених до них змін є чи не найнестабільнішим в Україні. Нестабільність законодавства про судоустрій негативно відбивається на функціонуванні усієї системи судової влади України. У зв'язку з цим існує потреба проаналізувати трансформацію судової системи України в роки незалежності на основі законодавства про судоустрій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Судоустрій України досліджують багато українських правознавців, зокрема С. Ківалов, С. Короєд, І. Кресіна, С. Прилуцький, Д. Притика, Л. Скомороха, Ю. Шемшученко та інші. Дана стаття відрізняється від уже наявних наукових праць про судоустрій України передусім тим, що в ній аналізується трансформація судової системи України внесеними 2016 року змінами до Конституції України щодо правосуддя та прийнятим на їх основі Законом України «Про судоустрій і статус суддів».

Метою статті є розкриття змісту трансформації судової системи України в роки незалежності на основі Конституції України 1996 року з наступними змінами.

Виклад основного матеріалу. Значні зміни в судову систему України було внесено Конституцією України 1996 року [1], яка:

- розмежувала Конституційний Суд України як суд конституційної юрисдикції та суди загальної юрисдикції з використанням визначення «суди загальної юрисдикції», тоді як раніше в конституційно-правових актах вживалися терміни «загальні суди» та «арбітражні суди»: «Судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції» (ч. 3 ст. 124); «Конституційний Суд України є єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні» (ч. 1 ст. 147);
- закріпила принципи територіальності і спеціалізації у побудові системи судів загальної юрисдикції: «Система судів загальної юрисдикції в Україні будується за принципами територіальності і спеціалізації» (ч. 1 ст. 124);
- встановила наступну систему судів загальної юрисдикції України:
  - «Найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції є Верховний Суд України.
  - Вищими судовими органами спеціалізованих судів є відповідні вищі суди.
  - Відповідно до закону діють апеляційні та місцеві суди» (ч. 2, 3, 4 ст. 125), запровадивши тим самим інститути апеляційних та спеціалізованих судів;

© В. В. Колюх, 2017

– заборонила створення надзвичайних та особливих судів: «Створення надзвичайних та особливих судів не допускається» (ч. 5 ст. 125), тоді як Конституційний Договір від 8 червня 1995 року припускав можливість створення таких судів у воєнний час.

Встановлена Конституцією України модель судової системи є характерною для європейських держав.

Конституційні положення щодо судової системи конкретизовано в законах України про судоустрій. Першим таким законом після прийняття Конституції України став Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій України» від 21 червня 2001 року № 2531-III [2], згідно з яким:

«Систему судів загальної юрисдикції відповідно до Конституції України складають місцеві суди, апеляційні суди, вищі спеціалізовані суди, Верховний Суд України» (ст. 20);

«Місцеві суди діють у межах району, міста (крім міст районного підпорядкування), району в місті, декількох районів чи району та міста одночасно, якщо інше не передбачено законом» (ч. 1 ст. 21);

«Апеляційні суди діють в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі, якщо інше не передбачено законом» (ч. 1 ст. 29); «Апеляційні суди діють як суди апеляційної інстанції щодо рішень місцевих судів, як суди першої інстанції у адміністративних, кримінальних та цивільних справах, що віднесені до їх підсудності законом, а також переглядають справи у зв'язку з нововиявленими обставинами» (ч. 1 ст. 31);

«В Україні діють військові суди гарнізонів як місцеві суди, військові суди регіонів і Військово-Морських Сил як апеляційні суди» (ст. 38^{2});

«Вищі спеціалізовані суди є вищими судовими органами спеціалізованих судів" (ч.1 ст. 38^{13}); «Вищі спеціалізовані суди діють як суди касаційної інстанції щодо рішень місцевих та апеляційних судів, а у випадках, передбачених законом, як суди апеляційної інстанції…» (ч. 1 ст. 38^{15}).

Узагальнюючи трансформацію судової системи України на основі Конституції України і Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій України» від 21 червня 2001 року № 2531-III, українські правознавці підкреслюють: «Саме в Конституції України 1996 р. було закладено основи побудови судової системи України, визначено її побудову за принципами територіальності та спеціалізації. Свій розвиток це конституційне положення дістало проведенням так званої «Малої судової реформи» у 2001 р., у процесі якої Україна, наслідуючи європейські принципи правосуддя, відмовилася від судового нагляду й запропонувала суспільству процедури апеляційного та касаційного перегляду судових рішень» [3].

У ще більш розгорнутому вигляді судова система України була встановлена Законом України «Про судоустрій України» від 7 лютого 2002 року № 3018-III [4], згідно з яким:

«2. Систему судів загальної юрисдикції складають:

місцеві суди;

апеляційні суди, Апеляційний суд України;

Касаційний суд України;

Вищі спеціалізовані суди;

Верховний Суд України.

3. Найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції є Верховний Суд України. Вищими органами спеціалізованих судів є відповідні вищі спеціалізовані суди» (ч. 2, 3 ст. 18);

«1. Відповідно до Конституції України в системі судів загальної юрисдикції утворюються загальні та спеціалізовані суди окремих юрисдикцій. Військові суди належать до загальних судів і здійснюють правосуддя у Збройних Силах України та інших військових формуваннях, утворених відповідно до закону.

2. Спеціалізованими судами є господарські, адміністративні та інші суди, визначені як спеціалізовані суди» (ч. 1.2 ст. 19).

Ці загальні положення щодо судової системи конкретизовано у наступних статтях закону:

«1. Місцевими загальними судами є районні, районні у містах, міські та міжрайонні суди, а також військові суди гарнізонів.

2. Місцевими господарськими судами є господарські суди Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя, а місцевими адміністративними судами є окружні суди, що утворюються в округах відповідно до указу Президента України» (ч. 1, 2 ст. 21);

«1. У системі судів загальної юрисдикції в Україні діють загальні та спеціалізовані апеляційні суди.

2. Апеляційними загальними судами є: апеляційні суди областей, апеляційні суди міст Києва та Севастополя, Апеляційний суд Автономної Республіки Крим, військові апеляційні суди регіонів та апеляційний суд Військово-Морських Сил України…

3. Апеляційними спеціалізованими судами є апеляційні господарські суди та апеляційні адміністративні суди, які утворюються в апеляційних округах відповідно до указу Президента України» (ч. 1, 2, 3 ст. 25).

Касаційною інстанцією щодо справ, розглянутих у загальних судах, є Касаційний суд України: «2. У складі Касаційного суду України діють: 1) судова палата у цивільних справах; 2) судова палата у кримінальних справах; 3) військова палата» (ч. 2 ст. 32); «1. Касаційний суд України: 1) розглядає в касаційному порядку справи, віднесені до його підсудності, а також інші справи у випадках, визначених процесуальним законом…» (ч. 1 ст. 33).

Касаційними інстанціями щодо справ, розглянутих у спеціалізованих судах, є відповідні вищі спеціалізовані суди: «1. Вищими судовими органами спеціалізованих судів є Вищий господарський суд України, Вищий адміністративний суд України, а також інші відповідні вищі спеціалізовані суди, що утворюються Президентом України в порядку, встановленому цим Законом» (ч. 1 ст. 38); «1. Вищий спеціалізований суд: 1) розглядає в касаційному порядку справи відповідної судової юрисдикції, а також інші справи у випадках, визначених процесуальним законом…» (ч. 1 ст. 39).

Водночас функція касації була збережена за Верховним Судом України:

«1. Верховний Суд України є найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції…

2. Верховний Суд України: 1) розглядає у касаційному порядку рішення загальних судів у справах, віднесених до його підсудності процесуальним законом; переглядає в порядку повторної касації усі інші справи, розглянуті судами загальної юрисдикції в касаційному порядку» (ч. 1, 2 ст. 47).

Наступним у трансформації судової системи України став Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року № 2453-VI [5], яким:

– одним із основоположних принципів побудови судової системи України поряд із принципами територіальності і спеціалізації визначено принцип інстанційності: «1. Система судів загальної юрисдикції відповідно до Конституції України будується за принципами територіальності, спеціалізації та інстанційності» (ч. 1 ст. 17);

– в системі судів загальної юрисдикції не передбачено інститути Апеляційного суду України, Касаційного суду України та військових судів і встановлено наступну систему судів загальної юрисдикції:

«2. Систему судів загальної юрисдикції складають:

– місцеві суди;

– апеляційні суди;

– вищі спеціалізовані суди;

– Верховний Суд України.

3. Найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції є Верховний Суд України. Вищими судовими органами спеціалізованих судів є відповідні вищі спеціалізовані суди» (ч. 2, 3 ст. 17).

Положення цього закону щодо місцевих загальних судів, місцевих господарських судів, місцевих адміністративних судів, а також апеляційних судів (ст. 21, 26) в основному відтворюють відповідні положення Закону України «Про судоустрій України» від 7 лютого 2002 року № 3018-III. Принципово важливими новаціями закону стали запровадження інституту Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ як суду касаційної інстанції:

«1. У системі судів загальної юрисдикції діють вищі спеціалізовані суди як суди касаційної інстанції з розгляду цивільних і кримінальних, господарських, адміністративних справ.

2. Вищими спеціалізованими судами є: Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищий господарський суд України, Вищий адміністративний суд України» (ст. 31) і як наслідок – позбавлення Верховного Суду України функції касаційної інстанції. Згідно із законом Верховний Суд України вже тільки «1) переглядає справи з підстав неоднакового застосування судами (судом) касаційної інстанції однієї і тієї ж норми матеріального права у подібних правовідносинах у порядку, передбаченому процесуальним законом…» (ч. 2 ст. 38). Позбавлення Верховного Суду України функції касаційної інстанції значно ослабило його позиції в судовій системі України.

12 лютого 2015 року Верховна Рада України прийняла Закон України «Про забезпечення права на справедливий суд» № 192-VIII [6], яким Закон України «Про судоустрій і статус суддів» від 7 липня 2010 року № 2453-VI було викладено в новій редакції. Закон було прийнято вже після масових акцій протесту взимку 2013-2014 років («Революції гідності») і основний наголос у ньому зроблено на підвищенні вимог щодо суддів та посиленні їх відповідальності за ухвалені судові рішення.

Що стосується судової системи, то законом до неї було внесено такі незначні зміни:

- передбачено, що «3. У місцевих загальних судах та апеляційних судах діє спеціалізація із здійснення кримінального провадження щодо неповнолітніх» (ч. 3 ст. 18);
- уточнено, що «1. Верховний Суд України є найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції, який забезпечує єдність судової практики у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом" (ч. 1 ст. 38) та «1) здійснює правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом…» (ч. 2 ст. 38).

В один день, 2 червня 2016 року, Верховна Рада України прийняла Закон України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» № 1401-VIII [7], а потім – Закон України «Про судоустрій і статус суддів» № 1402-VIII [8] – уже із врахуванням конституційних змін. Конституційні зміни щодо судової системи, порівняно з нормами Конституції України в редакції 1996 року, полягають у наступному:

- із назви Верховного Суду України вилучено слово «України»;
- формулювання «система судів» замінено на формулювання «система судоустрою»;
- повноваженням щодо утворення реорганізації і ліквідації судів наділена Верховна Рада України. Якщо згідно з конституційними нормами в редакції 1996 року «Президент України: … 23) утворює суди у визначеному законом порядку» (ч. 1 ст. 106), то згідно з конституційними змінами «Суд утворюється, реорганізовується і ліквідовується законом, проект якого вносить до Верховної Ради України Президент України після консультацій з Вищою радою правосуддя» (ч. 2 ст. 125);

Верховний Суд визначається як найвищий суд у системі судоустрою України (ч. 3 ст. 125) (раніше Верховний Суд України визначався як найвищий судовий орган у системі судів загальної юрисдикції) (ч. 2 ст. 125). Уточнено, що «Відповідно до закону можуть діяти вищі спеціалізовані суди" (ч. 4 ст. 125) (було: «Вищими судовими органами спеціалізованих судів є відповідні вищі суди» (ч. 3 ст. 125);

встановлено, що «з метою захисту прав, свобод та інтересів особи у сфері публічно-правових відносин діють адміністративні суди» (ч. 5 ст. 125). Інститут адміністративних судів, таким чином, закріплено на конституційному рівні.

Докладніші зміни в систему судоустрою України внесено Законом України «Про судоустрій і статус суддів» № 1402-VIII. Згідно з цим законом:

«3. Систему судоустрою складають:

місцеві суди;

апеляційні суди;

Верховний Суд.

Для розгляду окремих категорій справ відповідно до цього Закону в системі судоустрою діють вищі спеціалізовані суди» (ч. 3 ст. 117);

місцеві загальні та господарські суди визначаються також і як окружні суди:

«1. Місцевими загальними судами є окружні суди, які утворюються в одному або декількох районах чи районах у місті, або у місті, або у районі (районах) і місті (містах).

2. Місцевими господарськими судами є окружні господарські суди.

3. Місцевими адміністративними судами є окружні адміністративні суди. А також інші суди, визначені процесуальним законом» (ст. 21);

«1. Місцевий суд є судом першої інстанції і здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом.

2. Місцеві загальні суди розглядають цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, визначених процесуальним законом.

3. Місцеві господарські суди розглядають справи, що виникають із господарських правовідносин, а також інші справи, віднесені законом до їх юрисдикції.

4. Місцеві адміністративні суди розглядають справи адміністративної юрисдикції (адміністративні справи).

5. Юрисдикція місцевих судів щодо окремих категорій справ, а також порядок їх розгляду визначаються законом» (ст. 22). Таким чином, адміністративні справи розглядатимуть як місцеві загальні, так і місцеві адміністративні суди, що неминуче призводитиме до труднощів у розмежуванні відповідних категорій адміністративних справ;

апеляційні суди утворюються в апеляційних округах без визначення адміністративно-територіальних одиниць, в яких такі суди мають бути утворені:

«2. Апеляційними судами з розгляду цивільних і кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення є апеляційні суди, які утворюються в апеляційних округах.

3. Апеляційними судами з розгляду господарських справ, апеляційними судами з розгляду адміністративних справ є відповідно апеляційні господарські суди та апеляційні адміністративні суди, які утворюються у відповідних апеляційних округах» (ч. 2, 3 ст. 26).

Новацією в системі судоустрою України, яка викликає найбільше запитань, є запровадження законом про судоустрій двох нових вищих спеціалізованих судів:

«1. У системі судоустрою діють вищі спеціалізовані суди як суди першої інстанції з розгляду окремих категорій справ.

2. Вищими спеціалізованими судами є:

Вищий суд з питань інтелектуальної власності;

Вищий антикорупційний суд.

3. Вищі спеціалізовані суди розглядають справи, які віднесені до їх юрисдикцій процесуальним законом.

4. У складі вищого спеціалізованого суду можуть утворюватися судові палати" (ст. 31); «1. Вищий спеціалізований суд: 1) здійснює правосуддя як суд першої інстанції у справах, визначених процесуальним законом…» (ч. 1 ст. 32).

Такі спеціалізовані суди не характерні для європейських держав, понад те, їх запровадження в Україні є чи не винятковим для Європи явищем. Українські правознавці неоднозначно сприймають запровадження цих судів, деякі з них вважають їх непотрібними і запровадженими не без впливу зарубіжних держав та міжнародних правових і фінансових інституцій, для яких Україна – тотальна корумпована держава та ще й така, що всупереч міжнародному праву «запозичує» зарубіжне програмно-інформаційне забезпечення, кінофільми та інші види інтелектуальної власності.

Досить категорично у цьому відношенні висловився, наприклад, колишній заступник Генерального прокурора України Олексій Баганець: «У жодній країні немає такого поняття як «антикорупційний суд». Наші зарубіжні друзі настільки нас не поважають і не довіряють нам, вважають нас хабарниками, що готові придумати для нас і ще окремий суд». На його думку, такі суди порушують права людини: «Ніхто ще вину людини не довів, її лише підозрюють, а справу вже передають до антикорупційного суду. Як таке може бути? Причому підозрюваний не зможе оскаржити рішення цього суду в апеляційній чи касаційній інстанції, тільки у Верховному Суді. Це серйозне порушення прав» [9].

Однією з найважливіших новацій Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року № 1402-VIII є повернення Верховному Суду функції касаційної інстанції:

«1. Верховний Суд є найвищим судом у системі судоустрою України, який забезпечує сталість та єдність судової практики у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом.

2. Верховний Суд: 1) здійснює правосуддя як суд касаційної інстанції, а у випадках, визначених процесуальним законом, – як суд першої або апеляційної інстанції в порядку, встановленому процесуальним законом…» (ст. 36).

Для реалізації цієї функції збільшується чисельний склад Верховного Суду (він має становити не більше двохсот суддів), у його складі діють: Велика Палата Верховного Суду, Касаційний адміністративний суд, Касаційний господарський суд, Касаційний кримінальний суд, Касаційний цивільний суд. У кожному касаційному суді утворюються судові палати з розгляду окремих категорій справ з урахуванням спеціалізації суддів. У Касаційному адміністративному суді обов'язково створюються окремі палати для розгляду справ щодо: 1) податків, зборів та інших обов'язкових платежів; 2) захисту соціальних прав; 3) виборчого процесу та референдуму, а також захисту політичних прав громадян. У Касаційному господарському суді обов'язково створюються окремі палати для розгляду справ щодо (про): 1) банкрутство; 2) захисту прав інтелектуальної власності, а також пов'язаних з антимонопольним та конкурентним законодавством; 3) корпоративних спорів, корпоративних прав та цінних паперів (ч. 1, 2, 4, 5, 6 ст. 37).

Закон встановив, що Велика Палата Верховного Суду є постійно діючим колегіальним органом Верховного Суду, до складу якої входять двадцять один суддя Верховного Суду, та визначив її повноваження (ст. 45).

Висновки. Таким чином, трансформація судової системи України в роки незалежності відбувалась за напрямами спеціалізації судів та деталізації їх предметної і просторової юрисдикції, що наближало судову систему України до європейської моделі судоустрою. Спеціалізація судів, з одного боку, сприяє підвищенню ефективності судочинства, здійснення правосуддя загалом, а з іншого боку – ускладнює судову систему, породжує труднощі у розмежуванні юрисдикцій окремих категорій судових справ, призводить до збільшення кількісного складу судів та зростання чисельності управлінського апарату в судовій системі, що своєю чергою, має наслідком значне підвищення бюджетних витрат на утримання судової системи. Поряд зі створенням у судовій системі (системі судоустрою) типових для європейських країн судів із розгляду цивільних і кримінальних справ, адміністративних та господарських судів в країні, швидше, з кон'юнктурних політичних міркувань, аніж з об'єктивних потреб, запроваджено Вищий суд з питань інтелектуальної власності та Вищий антикорупційний суд, предметна юрисдикція яких є складовою інших судів – відповідно господарських судів та судів із розгляду цивільних і кримінальних справ. Подальша трансформація судової системи (системи судоустрою) України має відбуватися в напрямі її оптимізації, а не ускладнення.

На необхідності такої оптимізації, передусім на рівні місцевих судів, українські правознавці наголошували ще до внесення змін до Конституції України щодо правосуддя: «Має бути запроваджено повну юрисдикцію загальних судів. Основою ефективності та швидкості судочинства має бути внутрішня спеціалізація суддів із розгляду окремих категорій справ. Зовнішня спеціалізація допустима як субсидіарна щодо загальних судів. Окремі спеціалізовані суди (сімейні, ювенальні, з трудових спорів, патентні, господарські тощо) можуть бути утворені як відповідні підрозділи загальних місцевих чи окружних судів» [3, с. 16]. Всупереч таким слушним рекомендаціям трансформація судової системи України відбувається шляхом створення все нових судів.

Список літератури

1. Конституція України: Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 2-го скликання 28 червня 1996 року // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій України» : Закон України від 21 червня 2001 року № 2531-III // Голос України. – 2001. – 5 липня.
3. Короєд С. О. Концепція реформування судової влади України / С. О. Короєд, І. О. Кресіна, С. В. Прилуцький // Судова апеляція. Науково-практичний журнал. – 2015. – № 3. – С. 7-16.
4. Про судоустрій України: Закон України від 7 лютого 2002 року № 3018-III // Голос України. – 2002. – 19 березня.
5. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 7 липня 2010 року № 2453-VI // Голос України. – 2010. – 3 серпня.
6. Про забезпечення права на справедливий суд: Закон України від 12 лютого 2015 року № 192-VIII // Голос України. – 2015. – 26 лютого.

7. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя) : Закон України від 2 червня 2016 року № 1401-VIII // Голос України. – 2016. – 29 червня.
8. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 2 червня 2016 року № 1402-VIII // Голос України. – 2016. – 16 липня.
9. Вести. Всеукраинский выпуск. – 2017. – 18 января.

Стаття надійшла 25.04.2017 р.

В. В. Колюх, докт. полит. наук, доцент
Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко
Кафедра политических наук
ул. Владимирская, 60, Киев, 01033, Украина

ТРАНСФОРМАЦИЯ СУДЕБНОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ НА ОСНОВЕ КОНСТИТУЦИИ УКРАИНЫ 1996 ГОДА С ПОСЛЕДУЮЩИМИ ИЗМЕНЕНИЯМИ

Резюме

На основе норм Конституции Украины в редакции 1996 года, Закона Украины «О внесении изменений в Конституцию Украины (в части правосудия)» от 2 июня 2016 года № 1401-VIII, принятых на их основе законов Украины о судоустройстве анализируется трансформация судебной системы Украины. Выделяются основные направления трансформации судебной системы, положительные составляющие и проблемы трансформации.

Ключевые слова: судебная власть, система судебной власти, судоустройство, судебная система, суды общей юрисдикции, общие суды, специализированные суды, местные суды, апелляционные суды, конституция.

V. V. Kolyukh**,** Doctor of Political Sciences, Associate Professor
Kyiv National Taras Shevchenko University
the Department of Political Science
Vladimirskaya Street, 60, Kiev, 01033, Ukraine

TRANSFORMATION OF THE JUDICIAL SYSTEM OF UKRAINE ON THE BASIS OF THE CONSTITUTION OF UKRAINE AS OF 1996 WITH SUBSEQUENT AMENDMENTS

Summary

The previous article has disclosed the analysis of the Ukrainian judicial system formation on the stage before the adoption of the new Constitution of Ukraine in terms of the foreign experience. The Constitution of Ukraine of 1996 brought significant changes to the judicial system of Ukraine. The model of the judicial system established by the Constitution of Ukraine is specific to European states. Constitutional provisions related with the judicial system have been concretized in the laws of Ukraine on the judicial system.

On June 2, 2016, the Verkhovna Rada of Ukraine passed the Law of Ukraine "On bringing changes to the Constitution of Ukraine (regarding justice)" No. 1401-VIII; later, Law of Ukraine "On judicial organization and status of judges" No. 1402-VIII was passed with due consideration of constitutional changes. The content of new norms in the above-mentioned laws regarding the Ukrainian judicial system reformation was consequently analyzed.

The transformation of the judicial system of Ukraine during the years of independence was performed in the spheres of judges' specialization and specification of their subject and extensional jurisdiction which was making the Ukrainian judicial system closer to the European model of judicial organization. On the one hand, specialization of judges promotes increase in the justice efficiency, justice implementation in general. On the other hand, it complicates the judicial system, generates difficulties in separation of jurisdictions of certain categories of judicial cases, results in the increase of the number of judges and increase of the administrative staff in the judicial system which in its turn causes significant increase in budget expenditures for the judicial system maintenance. In line with the creation of courts dealing with civil and criminal cases, administrative and economic courts in the country in the judicial system (system of judicature) typical for European states, the Supreme Court for intellectual property and Supreme Anticorruption Court were introduced rather for political than for objective reasons. Their subject-matter jurisdiction is the constituent part of other courts, i.e. economic courts and courts dealing with civil and criminal cases respectively. The further transformation of the judicial system of Ukraine should be performed in the sphere of its optimization instead of complication.

Key words: judicial authority, judicial authority system, judicial administration, judicial system, courts of general jurisdiction, general courts, specialized courts, local courts, courts of appeal, constitution.